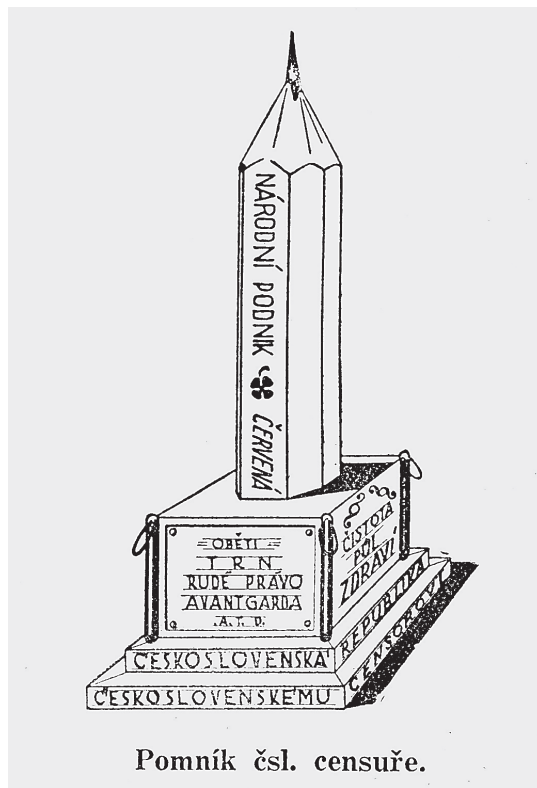

Zákaz karikatury *Pomník čsl. cenzuře* Karikaturu, která ve dvacátých letech vyšla v satirickém časopise *Trn*, chtěla v říjnu 1966 přetisknout redakce měsíčníku *Plamen*. Zatímco prvorepubliková cenzura, jejíž činnost kresba ironizovala, proti jejímu uveřejnění nezakročila, pracovník HSTD zveřejnění nepovolil, a to přesto, že jako oběti cenzury byly na pomníku jmenovány levicové listy *Avantgarda*, *Rudé právo* a *Trn*.

Zdroj: ABS, HSTD, sign. 318-101-10, Zásahy HSTD-ÚPS v tisku 1961-1968, *Plamen*.

konstitutivní prvek socialistické diktatury, který svým působením deformuje a poškozují celek české literatury. Výmluvný příklad tohoto liberálního narativu představuje stať Jiřího Gruši *Cenzura a literární život mimo masmédiá*; text, poprvé uveřejněný roku 1983 v exilu, podnětně poukazuje na návaznost socialistického modelu dohledu nad literaturou na model fungující za nacistické okupace a třetí republiky a zdůrazňuje systémovou roli, kterou v těchto systémech cenzura plnila:

Tato cenzura nechce pouze vytyčit hranici mezi tím a oním, přičemž by se postihu mělo dostat jenom těm, kteří takovou mez překročili, ale zabývá se vytipováním a preventivním ničením potenciálních překročitelů. Je formou jakéhosi „nepřirozeného výběru“. Zakázáno je vše, co není výslovně povoleno, a také vše povolené lze kdykoli znovu zakázat. Hranice je neviditelná a zároveň hmatatelná.¹⁰

10) Jiří Gruša: *Cenzura a literární život mimo masmédiá*, Praha - Scheinfeld-Schwarzenberg, Ústav pro soudobé dějiny ČSAV - Československé dokumentační středisko nezávislé literatury, 1992, s. 4.